

Iwona Raszeja-Ossowska

WZROST CEN NOŚNIKÓW ENERGII. ZASIŁKI I DODATKI DLA OSÓB FIZYCZNYCH

Warszawa 2022

Spis treści

Zasitek celowy i specjalny zasitek celowy.....	2
Dodatek oslonowy	5
Dodatek wuglowy	7

Osoby samotnie gospodarujące, jak i rodziny mogą ubiegać się o pomoc/wsparcie finansowe w związku z pogarszającą się sytuacją finansową gospodarstw domowych, wynikającą m.in. ze wzrostu cen oraz rosnącą w szybkim tempie inflacją, a także w związku ograniczonym dostępem do nośników energii.

Wśród instrumentów wsparcia są: dodatek osłonowy, dodatek węglowy oraz zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy.

Ubiegając się o wsparcie należy pamiętać, że zasiłki/dodatki przyznawane są **na wniosek osoby zainteresowanej** (osób zainteresowanych). Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy przyznawane są w trybie ciągłym. Podczas, gdy dodatek osłonowy i dodatek węglowy przyznawane są w roku 2022. Wniosek o pomoc składa się w formie pisemnej lub elektronicznej, według obowiązującego wzoru wniosku. Świadczenia nie są opodatkowane.

Uwaga: złożenie wniosku o wsparcie w formie elektronicznej odbywa się za pośrednictwem ePUAP – wniosek musi być podpisany podpisem zaufanym lub kwalifikowanym.

Informacje przedstawione we wniosku o wsparcie składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

W dalszej części poradnika scharakteryzowane zostały w/w instrumenty wsparcia.

Należy jednak mieć na uwadze, że przepisy regulujące przyznanie wsparcia mogą być aktualizowane. Dlatego w momencie ubiegania się o pomoc, a także w razie pytań i wątpliwości warto zapoznać się z aktualnymi aktami prawnymi i/lub informacjami na stronach BIP urzędów gmin i/lub skontaktować się z gminnym ośrodkiem pomocy społecznej i/lub urzędem gminy właściwym dla miejsca zamieszkania.

Opracowanie ma wyłącznie charakter informacyjny i nie stanowi porady ani opinii prawnej i nie może być użyte dla ustalenia stanu prawnego w konkretnej sprawie.

Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy

Podstawa prawna

Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy należą do świadczeń uregulowanych przepisami o pomocy społecznej tj.:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66, 1079),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1296).

Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy – rodzaje świadczeń

Zasiłek celowy może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej osobie, której sytuacja życiowa jest trudna lub uległa pogorszeniu.

Ustawodawca nie precyzuje, co oznacza zaspokojenie potrzeby bytowej. Wyszczególnia jednak przykładowe możliwości spożytkowania otrzymanych środków tj.: pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, **opatu**, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu¹.

Specjalny zasiłek celowy może być przyznany w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, o którym mowa w dalszej części opracowania.

Przesłanki udzielania pomocy

Przyznanie zasiłku celowego oraz specjalnego zasiłku celowego jest uznaniowe i fakultatywne, co oznacza, iż nawet spełnienie warunków, o których mowa w dalszej części opracowania, nie gwarantuje wypłaty zasiłku.

¹ Dodatkowo ustawodawca przewidział pomoc dla osób bezdomnych i innych osób niemających dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej – dla takich osób może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Wreszcie osobom w trudnej sytuacji materialnej, które muszą udać się do innych miejscowości celem załatwienia istotnych spraw rodzinnych bądź zawodowych, może zostać przyznany zasiłek celowy w formie biletu kredytowanego na transport publiczny.

Najważniejszym kryterium udzielania pomocy w formie zasiłku celowego co do zasady jest dochód osób zainteresowanych. Dla świadczeń uregulowanych ustawą o pomocy społecznej w roku 2022 ustalono go w sposób następujący:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 776 zł;
- dla osoby w rodzinie – 600 zł.

Dla rodziny, jako całości, dochód nie może przekroczyć limitu wyznaczonego przez sumę dochodów osób pozostających w rodzinie.

Co ważne, w szczególnie uzasadnionych przypadkach zasiłek celowy może zostać przyznany nawet po przekroczeniu wskazanych powyżej progów – wówczas ma on jednak charakter zwrotny (przynajmniej częściowo).

Przy specjalnym zasiłku celowym kryterium dochodowe nie obowiązuje.

Dodatkowe, poza dochodem, przesłanki udzielania pomocy społecznej

- sieroctwo;
- bezdomność;
- bezrobocie;
- niepełnosprawność;
- długotrwała lub ciężka choroba;
- przemoc w rodzinie;
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudność w integracji cudzoziemców spełniających określone warunki formalne;
- trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizm lub narkomania;
- zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe;
- klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Forma zasiłku

Zarówno zasiłek celowy, jak i specjalny zasiłek celowy należą do świadczeń pieniężnych.

Przyznanie zasiłku celowego, jak i specjalnego zasiłku celowego jest uznaniowe. Jeżeli jednak beneficjent je otrzyma, zwykle mają charakter jednorazowy.

Wysokość zasiłku

Zasiłek celowy

Uznaniowy charakter zasiłku odnosi się również do jego wysokości – jest ona ustalana indywidualnie, zwykle po wizycie pracownika opieki społecznej.

Zasiłek może wynosić od kilkudziesięciu do kilkuset złotych, nie ma jednak ustawowych „widełek”. Pracownicy opieki społecznej biorą pod uwagę wiele czynników – poza sytuacją materialną beneficjentów ważnym aspektem jest ilość środków, jakimi dysponuje w danym roku określony ośrodek opieki społecznej. Nie bez znaczenia jest również liczba osób uprawnionych do zasiłków.

Wniosek o zasiłek celowy składa się w ośrodku pomocy społecznej w miejscu zamieszkania. Świadczenia przyznawane są po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego.

Specjalny zasiłek celowy

Bezwrotny specjalny zasiłek celowy może zostać przyznany maksymalnie w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny (ustalono jedynie górny limit).

Pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego nie może przekroczyć wysokości wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego. A zatem osoba samotnie prowadząca gospodarstwo domowe nie może otrzymać więcej niż 776 zł, a rodzina – 600 zł w przeliczeniu na jedną osobę.

Procedura przyznawania zasiłku

Zainteresowana osoba powinna złożyć wniosek o przyznanie świadczenia w najbliższej jednostce realizującej zadania pomocy społecznej i środowiskowej (zazwyczaj chodzi o gminne/ miejskie ośrodki pomocy społecznej). Z uwagi na fakt, że świadczenia te mają charakter fakultatywny, wniosek powinien być właściwie umotywowany, a sytuacja życiowa, finansowa i potrzeby bytowe wymagające zaspokojenia należycie udokumentowane.

Dodatek osłonowy

Podstawa prawna

Zasady i tryb przyznawania oraz ustalania i wypłaty dodatku osłonowego regulują przepisy Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1, 202).

Dodatek osłonowy – rodzaj świadczenia

Dodatek osłonowy (powszechnie nazywany „drożyznianym”) jest świadczeniem pieniężnym, którego celem jest zrekompensowanie rosnących cen nośników energii (gaz, prąd) oraz produktów żywnościowych. Wspomniany dodatek przysługuje osobom w gospodarstwie domowym (wieloosobowym lub jednoosobowym), w którym przeciętny miesięczny dochód nie przekracza określonych kwot.

Wysokość dodatku osłonowego

Dodatek osłonowy w standardowym przypadku wynosi rocznie:

- 400 zł dla gospodarstwa domowego jednoosobowego,
- 600 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 3 osób,
- 850 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 4 do 5 osób,
- 1150 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 6 osób.

Natomiast w przypadku, gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane węglem lub paliwami węglowodnorodnymi, wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków, dodatek osłonowy ulega podwyższeniu i wynosi rocznie:

- 500 zł dla gospodarstwa domowego jednoosobowego,
- 750 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 3 osób,
- 1062,50 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 4 do 5 osób,
- 1437,50 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 6 osób.

Kto może ubiegać się o dodatek osłonowy?

Dodatek osłonowy przysługuje osobie w gospodarstwie domowym:

- jednoosobowym – jeśli wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu nie przekracza kwoty 2100 zł,

- wieloosobowym – jeśli wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu nie przekracza kwoty 1500 zł na osobę.

W jaki sposób ustala się dochód w gospodarstwie domowym dla potrzeb dodatku osłonowego?

Jako podstawę przy ubieganiu się o dodatek osłonowy przyjmuje się dochód w rozumieniu art. 3 pkt 1 Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych, chodzi zatem zasadniczo o dochód netto uzyskany przez daną osobę.

Procedura przyznawania dodatku osłonowego

Dodatek osłonowy przyznaje się na wniosek osoby zainteresowanej. Wniosek o wypłatę dodatku składa się w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej wniosek.

Dodatek osłonowy jest przyznawany przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, przy czym przyznanie dodatku osłonowego nie wymaga wydania decyzji administracyjnej. Wypłata dodatku jest zadaniem z zakresu administracji rządowej i podlega realizacji przez gminy.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta przesyła wnioskodawcy informację o przyznaniu dodatku osłonowego na wskazany przez niego adres poczty elektronicznej – w przypadku gdy wnioskodawca wskazał adres poczty elektronicznej we wniosku o wypłatę dodatku osłonowego. Jeżeli wnioskodawca nie wskazał adresu poczty elektronicznej we wniosku, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, przyjmując ten wniosek od wnioskodawcy, informuje go o możliwości odebrania od tego organu informacji o przyznaniu dodatku osłonowego.

Terminy wypłat

W przypadku, gdy wniosek został złożony do 31 stycznia 2022 roku – dodatek wypłaca się w 2 ratach – do 31 marca oraz między 1 kwietnia a 2 grudnia 2022 roku. Jeśli wniosek został złożony po 31 stycznia 2022 roku – dodatek podlega wypłacie jednorazowo w możliwie najkrótszym terminie. Terminem końcowym wypłaty jest 2 grudnia 2022 roku. Wnioski o wypłatę dodatku osłonowego złożone po 31 października 2022 roku pozostawia się bez rozpatrzenia.

Dodatek węglowy

Podstawa prawna

Zasady i tryb przyznawania, wypłacania oraz wysokość dodatku węglowego oraz właściwość organów w tych sprawach regulują przepisy Ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz.U. 2022 poz. 1692).

Wzór dokumentu – wniosku określa Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 16 sierpnia 2022 r. w sprawie wzoru wniosku o wypłatę dodatku węglowego (Dz.U. 2022 poz. 1712).

Dodatek węglowy – rodzaj świadczenia

Dodatek węglowy jest świadczeniem pieniężnym, którego celem jest zrekompensowanie rosnących cen węgla.

Kto może otrzymać dodatek węglowy?

Dodatek węglowy przysługuje **osobie w gospodarstwie domowym**, w przypadku gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego jest **kocioł na paliwo stałe**, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane paliwami stałymi, wpisane lub zgłoszone do **centralnej ewidencji emisyjności budynków (CEEB)**.

CEEB - centralna ewidencja emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2022 r. poz. 438).

Paliwa stałe - węgiel kamienny, brykiet lub pelet zawierające co najmniej 85% węgla kamiennego.

Gospodarstwo domowe:

1) osoba fizyczna samotnie zamieszkująca i gospodarująca (gospodarstwo domowe jednoosobowe) albo

2) osoba fizyczna oraz osoby z nią spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie z nią zamieszkujące i gospodarujące (gospodarstwo domowe wieloosobowe).

Na potrzeby składania wniosków o wypłatę dodatku węglowego przyjmuje się, że jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego.

Procedura przyznawania dodatku

Dodatek węglowy przyznawany jest na wniosek osoby zainteresowanej (i/lub osób zainteresowanych). **Wniosek o wypłatę dodatku węglowego** składa się w gminie właściwej ze względu na **miejsce zamieszkania osoby** składającej ten wniosek w terminie do dnia 30 listopada 2022 r.

Wnioski o wypłatę dodatku węglowego złożone po dniu 30 listopada 2022 r. gmina pozostawi bez rozpoznania.

Dodatek węglowy gmina wypłaci w terminie do miesiąca od dnia złożenia wniosku o jego wypłatę.

Wójt, burmistrz albo prezydent miasta **dokonyuje weryfikacji wniosku** o wypłatę dodatku węglowego, w szczególności w zakresie zgłoszenia lub wpisania głównego źródła ogrzewania w centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

W przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku węglowego dla gospodarstwa domowego wieloosobowego złożyła więcej niż jedna osoba, **dodatek ten przyznawany jest wnioskodawcy, który złożył taki wniosek jako pierwszy.**

Przyznanie przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta dodatku węglowego **nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.** Natomiast odmowa przyznania dodatku węglowego, uchylenie oraz rozstrzygnięcie w sprawie nienależnie pobranego dodatku węglowego **wymagają wydania takiej decyzji.**

Wójt, burmistrz albo prezydent miasta przesyła wnioskodawcy informację o przyznaniu dodatku węglowego na wskazany przez niego adres poczty elektronicznej, o ile wnioskodawca wskazał adres poczty elektronicznej we wniosku o wypłatę dodatku węglowego. W przypadku gdy wnioskodawca nie wskazał adresu poczty elektronicznej we wniosku o wypłatę dodatku węglowego, wówczas wójt, burmistrz albo prezydent miasta, odbierając ten wniosek od wnioskodawcy, informuje go o możliwości osobistego odebrania od tego organu informacji o przyznaniu dodatku węglowego.

Nieodebranie informacji o przyznaniu dodatku węglowego nie wstrzymuje wypłaty tego dodatku.

Dodatek węglowy **nie przysługuje** osobie w gospodarstwie domowym, na potrzeby którego zostało zakupione paliwo stałe, po cenie i od przedsiębiorcy, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw (Dz. U. poz. 1477).

Wysokość dodatku węglowego

Dodatek węglowy dla gospodarstwa domowego wynosi **3000 złotych**.